

References

1. Кваша С. М. Конкуреноспроможність виробництва яловичини на зовнішньому ринку / С. М. Кваша, О. В. Жемойда // Економіка АПК. – 2003. – № 5. – С. 121- 126.
2. Таранова И. В. Влияние рыночного хозяйства на размещение, специализацию и концентрацию сельскохозяйственного производства / И. В. Таранова // Никоновские чтения. – 2009. - №14. – С. 226-227.
3. Трачук А. В. Влияние процессов вертикальной интеграции на оптовом рынке электроэнергии на рыночную концентрацию / А. В. Трачук // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2011. - №1. - С. 47-50.

***Анотація.** Висвітлюються питання зростання концентрації з розвитком ринкових відносин. Розраховані коефіцієнт концентрації та індекс Херфіндаля-Хіршмана за 1999, 2006 і 2011 періоди. Визначено межі коливання концентрації.*

***Ключові слова:** концентрація, індекс Херфіндаля-Хіршмана, коефіцієнт концентрації, пшениця, соняшник, молоко*

УДК 81'374

Адамович А.Є.,
к.філол.н., доц. кафедри українознавства ТДАТУ

РОЛЬ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У РОЗВИТКОВІ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТА

***Анотація.** У статті розглядається один із компонентів мовної/мовленнєвої компетентності, яка є одним з основних аспектів у професійній підготовці. Метою даного дослідження є аналіз особливостей мовної культури студентів, а саме лексикографічних знань, потреби звернення до словника з метою розв'язання пізнавальних і комунікативних завдань. Об'єктом виступають складові мовнокомунікативної компетенції особистості, предметом – лексикографічна компетенція студентів.*

***Ключові слова:** лексикографічна компетенція; мотиваційний, компенсаторний, операційно-діяльнісний (технологічний) компоненти.*

У рамках переходу вищої освітньої школи до положень болонського процесу провідним методом педагогічної роботи стає компетентнісний підхід

до формування стійких знань і практичних навичок у студентів. Обов'язковою умовою ж є відповідність якості навчання та загальноосвітнього стандарту. Особливо важливою вимогою є постійний контроль засвоєння навчальної інформації й уміння її застосування у практичній діяльності.

Володіння мовою виступає багатокomпонентним поняттям, яке передбачає і чистоту, ясність, точність, виразність, нормативність мовлення особистості, знання національних особливостей формо- та словотворення й мовленнєвого етикету, а також уміння надати фонетико-інтонаційної виразності своєму усному мовленню. Мовна/мовленнєва компетентність стає одним з основних аспектів у професійній підготовці.

А отже, метою даного дослідження є аналіз особливостей мовної культури студентів, а саме лексикографічних знань, потреби звернення до словника з метою розв'язання пізнавальних і комунікативних завдань.

Об'єктом даного дослідження є складові мовнокомунікативної компетенції особистості, предметом – лексикографічна компетенція студентів.

Особливості комунікативної компетенції та її складових ґрунтовно досліджено у наукових працях (З. Бакум, М. Вашуленко, В. Коккота, Г. Лещенко, М. Пентилюк) і дисертаційних дослідженнях (І. Дроздова, Ж. Клименко, О. Кучерява, Т. Симоненко, О. Семенов). На кожну особистість впливають суспільно-соціальне, територіальне оточення, традиції національної культури. Так, індивідуальний стиль студента є виразником не лише його психічних рис, а й особливостей, зумовлених суспільною свідомістю.

Відома дослідниця О.М. Семенов виділяє такі основні складові мовної особистості: «ціннісний (система цінностей), світоглядний (система життєвих смислів), культурологічний (рівень засвоєння культури), особистісний (індивідуальний), пізнавальний (розуміння лексико-фразеологічного потенціалу, граматичних форм, конструкцій, стилістичного розмаїття рідної мови), поведінковий (мовна поведінка, поведінка у типових ситуаціях спілкування) компоненти, мовна майстерність, мовні ті інтелектуальні здібності, мовне чуття» [5, 122].

Однією із складових мовної культури студента як інтелектуально розвиненої особистості можна вважати лексикографічну компетенцію, що у свою чергу охоплює лексикографічні здібності, лексикографічні знання, навички і уміння.

Під лексикографічними здібностями можна розуміти здатність одержувати словникову інформацію, узагальнювати і зберігати її.

Лексикографічні знання у цьому разі виступають як поняття, що передбачені для засвоєння (знання основних лексикографічних праць, розуміння принципів побудови словникової статті, засвоєння термінологічної бази з розділу «Лексикографія»).

Лексикографічні навички під таким кутом зору можна розглядати як навички наукових досліджень в галузі лексикографії, стійкі навички оперування набутими лексикографічними знаннями (враховуючи лексикографічні здібності) у професійній діяльності.

Лексикографічні вміння виступають як вміння користуватися словниково-довідниковою інформацією, у т.ч. базою даних електронної лексикографії; здійснювати порівняльний аналіз лексикографічних видань, вміння логічно обирати необхідну лексикографічну працю з типового ряду, вибирати з нього основну або загальну інформацію; уміння укладати лексикографічний матеріал (в останні роки часто користуючись даними електронної лексикографії).

У багатьох наукових працях досліджуються компоненти лексикографічної компетенції, такі як мотиваційний (когнітивно-мотиваційний), емоційно-естетичний, компенсаторний, інформаційний та операційно-діяльнісний (технологічний).

З огляду на завдання даної статті бажано звернути увагу на певні з цих складових. Складовими операційно-діялісного компонента є вміння і навички оперувати набутими лексикографічними знаннями у професійній діяльності [3]. Технологічний компонент включає ґрунтовні знання загальних принципів лексикографії у тісному зв'язку з володінням перекладацькими прийомами і

стратегіями. Тут потрібно зазначити, що основною вимогою у цьому разі є шанобливе ставлення до тексту оригінала а також до майбутнього реципієнта.

Також одним з основних компонентів є компенсаторний, т.б. вміння користуватися словниками, довідниками, електронною базою даних чи іншими додатковими джерелами, в яких відображено мовні норми, варіанти відхилень або функціонально-стилістичні особливості.

Мотиваційний та емоційно-естетичний компоненти передбачають сформованість стійкої усвідомленої потреби, емоційно-оцінного ставлення та інтересу в опануванні здобутків української лексикографії, переконаності в суспільній значущості знань з лексикографії, бажання здійснювати лексикографічний науковий пошук, вироблення мовного смаку шляхом розширення філологічного кругозору, професійного задоволення від виконуваної діяльності. Важливе значення при цьому мають духовні цінності, глибина лексикографічних мовних знань особистості [5].

Постійні лексичні зміни в мовній системі і необхідність їх ефективної фіксації зумовлюють перегляд і збагачення чинної класифікації лексикографії. Увиразнюється теоретична і практична лексикографія, теорія лексикографії і навчальна лексикографія, динамічно розвиваються комп'ютерна і корпусна лексикографія. Зростає значення металексикографії [5, 57-58].

Також потрібно звернути увагу на лексикографічні здібності, що, за словами Коткової Л.І., включають: одержання лексикографічної інформації, її переробка (здатність до логічного мислення у сфері граматичних, лексичних, фонетичних явищ), функціонально-лінгвістичне узагальнення, збереження лексикографічної інформації чи вербальна пам'ять [3, 80].

Звичайно, необхідною умовою є ознайомлення студентів з досягненнями відповідної науки. Так, кожний словник залежно від призначення і функцій (діахронічні; синхронічні; словники, що описують сферу мовлення) допомагає структурувати текст і його елементи [2]. Але потрібно розуміти, що необхідною умовою є вміння користуватися лексикографічними виданнями різних типів,

т.б. вилучати з них необхідну інформацію з метою застосування теоретичного матеріалу у професійній діяльності.

Професійна діяльність зумовлює оволодіння термінологічним мінімумом, отже, звернення до термінологічних словників [1; 2; 6] уможлиблює також розвиток мовнотермінологічної компетенції, зокрема, на формування лексикографічної і водночас мовнокомунікативної компетенції спрямований перший в українській лексикографії «Словник термінів міжкультурної комунікації» (Ф. Бацевич, 2007) [1].

Отже, потрібно зазначити, що на сьогодні зростає роль словника як вагомий складової мовної культури студентів, що у свою чергу підвищує рівень лексикографічної компетенції студента. Але розвиток професійної мовнокомунікативної компетенції відбувається відповідно до зазначених складових лексикографічної компетенції: здатності студентів навчатися, зокрема, їх лексикографічних здібностей, їх предметних знань та попереднього досвіду (лексикографічних знань, вмінь і навичок) і здійснюється в межах ситуативного контексту, пов'язаного із навчанням та спеціалізацією.

Перелік використаних джерел

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.С. Бацевич. – К.: Довіра, 2007. – 207 с.
2. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів/ [гол. ред. В.Т.Бусел]. – К. – Ірпінь: Перун, 2004. – 887 с.
3. Коткова Л.І. Формування лексикографічної компетенції як показника мовної культури учня / Л.І. Коткова // Наукові записки МДУ ім. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 5. – С. 79-82.
4. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Гром'яка, Ю. Коваліва та ін.]. – К. : Академія, 1997. – 752 с.
5. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посібник / О.М. Семенов. – К.: Академія, 2010. – 216 с.
6. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів / Л. Струганець. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 87 с.

Summary

The article theoretically substantiated basis of lexicographic competence of high school education in Ukrainian language lessons.

As part of the transition of high school education with the Bologna process leading method of teaching is a competency approach to sustainable knowledge and practical skills to students. Obligatory condition there is the quality of education and general education standard. Language / linguistic competence is one of the main aspects of the training.

Therefore, the aim of this study is to analyze the characteristics of the language culture of students, namely lexicographical knowledge necessary recourse to the dictionary to address cognitive and communicative tasks. The object of this study is communicative competence components of the individual, the subject - lexicographical competence of students.

Research is given the elements of lexicographic competence, as the lexicographical ability lexicographical knowledge, skills and abilities.

Also, at the article studies investigated components lexicographic competencies such as motivation, compensatory and operational-activity (technology).

Key words: *types of dictionaries; lexicographic competence; motivation, compensatory and operational-activity (technology) components.*

УДК 339.137.2:334.716-035.57.

*Бондарець В.В., аспірант
ЧНУ ім. Б. Хмельницького*

КЛЮЧОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. *У статті розглянуті теоретичні основи забезпечення конкурентоспроможності молокопереробних підприємств, а саме чинники формування конкурентоспроможності, базові стратегії конкуренції та конкурентні переваги, головні аспекти забезпечення конкурентоспроможності молокопереробних підприємств.*

Ключові слова: *конкурентоспроможність, системи управління конкурентоспроможністю, молокопереробне підприємство, інтенсивна конкуренція.*

Постановка проблеми. Основним завданням підприємств молокопереробної галузі є стабільне та безперебійне забезпечення населення молоком і продукцією його переробки, що гальмується відсутністю системи цілей, які передбачають максимальне використання виникаючих можливостей, та активне протистояння можливим загрозам. Загрозами для підприємств вказаної галузі є можливість появи нових конкурентів, зростання продажу товарів-замінників, уповільнення росту ринку, зростання конкурентного тиску, несприятливі демографічні зміни тощо.